

man ingenlunde maa oversee. Der kan være Tale om at give noget mindre Afdrag paa Grund af, at Fæstevangen ikke hviler paa Husene, men der ligger alligevel en meget stor Tvang paa Benyttelsen af Huse, og det kan efter min Mening ogsaa forsvares at give dette Slags Huse noget — om ikke stort — Afdrag i den Priis, Eiendomsbusene ere værd i Handel og Vandel. Der kan naturligtvis ikke tænkes en Lov af denne Art, undtagen for de Huse, som der er tillagt Jord, som det er forbudt Eieren at bruge selv; thi den Jord, som han kan bruge, naar han lystet, kommer jo ikke ind under denne Klasse. At Fristen for Godseieren med Hensyn til Frivilligheden er for kort, kan jeg heller ikke indrømme; thi allerede i 1848 have Godseierne seet, at Regeringen har anerkjendt det Rigtige og Nødvendige i at afløse Fæstevæsenet; og allerede for den Tid var man efterhaanden mere og mere kommen til Erkjendelse af, at noget Saadant maatte skee; men fra den Tid af, at Regeringen saaledes har anerkjendt Fæstevæsenets Afløsning for nødvendig og rigtig, er der nu næsten forløbet 5 Aar, og, naar man nu har taget et saadant Hensyn til Frivilligheden, som der er taget i det foreliggende Lovudkast, saa troer jeg, at der er taget alt det Hensyn, som der fornuftigtvis kan tages efter alle forhaanden værende Omstændigheder.

Jagerslev: Da jeg, saavidt jeg veed, er den eneste større Eiendomsbesidder, som for tiden har Sæde her i Salen, og jeg ikke vil, at man af en fuldkommen Tausked i denne Sag fra min Side skal slutte, at jeg er enig i, hvad der her er foreslaaet, har jeg fundet det nødvendigt at udtale, at dette er langt fra at være Tilfældet med mig. Min Mening med Hensyn til Fæstegods har jeg i Oeringen vist, idet jeg i Løbet af de sidste Aar har bortsolgt næsten alt mit Fæstegods paa Bilkaar, som jeg troer, at Fæsterne kunne være tjente med, idetmindste have de selv erklæret Saadant. Er der saadanne Godseiere her i Landet, som her idag ere omtalte, maa jeg naturligtvis høilig beklage det; men det forekommer mig, at man endnu derfor er Bevistet skyldig. Vor Grundlov sikker, efter min Mening, enhver Mand i Staten sin Eiendom

aldeles trygt; kun naar Almeenvellet fordrer det, kan Staten forlange Afløsning, og da imod fuldstændig Erstatning; men jeg mener, at Bevistet for, at Almeenvellet fordrer en saadan Lov, som her er nævnt, ligeledes endnu mangler; og, saalænge det mangler, skal jeg afholde mig fra at gaae ind paa nærværende Sags Realitet.

Lindberg: Jeg skal blot med Hensyn til de Dyringer, der ere faldne om Huusmændene, tillade mig at gjøre opmærksom paa, at det er mig fuldkommen vel bekendt, at der er Forskjel mellem Gaardsfæsternes og Huusmændenes Stilling, forsaavidt Godseieren ikke har en saa uindskrænket Raadighed over Fæstegodset, der er overladt til Bonden, som han kunde have det over Husene; men, hvad jeg især har havt Betænkeligheder ved i denne Lov, og som er mig uforklarligt, det er, at man har indladt sig paa at ville tage sig af en vis Klasse af Huusmænd, og ikke er gaaet til dem alle; dersom Loven slet ikke berørte Huusmandsklassen, saa vilde jeg have forstaaet det saaledes, at Grunden maatte være den, at der var saadant et andet oprindeligt Forhold; men nu er det, som sagt, i Lovforslaget selv optaget, at nogle af Huusmændene skulle komme til at nyde Godt deraf; medens det derimod ikke er udstrakt til alle; forsaavidt som der derfor kunde være gjort Noget for Huusmændene, saa havde jeg ogsaa ønsket, at det maatte skee med det Samme; thi, skal det endelig nu engang være Alvor, saa maa det ligesaa godt skee paa eengang, som der skal forelægges flere forskellige Love; og det er ogsaa ganske vist, og det vil ikke kunne modsiges, at, er der Noget i Landet, som kunde trænge til Hjælp, saa er det Huusmandsklassen; der er Ingen, der kan nægte, at Fæstebønderne sidde ret godt luunt inden Døre; de kunne derfor naturligvis jo meget vel ønske at faae bedre Bilkaar, thi, at det er bedre at være Selveier end Fæstebonde, behøver jeg ikke at forklare; men Huusmanden har det virkelig haardt. For saavidt som Talen er om billige eller ubillige Godseiere, skal jeg gjøre den Bemærkning, at jeg kjender baade til billige og meget ubillige; jeg kjender ogsaa saadanne Godseiere, som vistnok for Ingen Priis vilde overdrage deres Fæ-